

Веселов Микола Юрійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
Національний університет «Одеська юридична
академія», Криворізький факультет,
Україна, м. Кривий Різ
e-mail: veselovndl@ukr.net
ORCID 0000-0002-3963-2764

doi: 10.21564/2414–990x.146.174553
УДК 342.951:351.76+343121.5

СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ТА МОДЕЛІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

Сучасна ювенальна юстиція – це система міжнародно-правових засад, наукових уявлень та комплекс концепцій впливу на дітей, їх соціальне оточення, державні та громадські інститути з метою профілактики протиправної поведінки серед неповнолітніх осіб, захисту та надання допомоги тим дітям, що перебувають у конфлікті з законом або опинилися у небезпечній чи шкідливій ситуації (умовах).

Метою публікації є формування сучасного уявлення про класифікацію моделей ювенальної юстиції як одного з інститутів забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Представлено класичну систему парадигм (концептів) ювенальної юстиції: реабілітаційна парадигма, каральна парадигма, альтернативна чи відновна ювенальна юстиція.

На розгляд представлено декілька видів класифікації функціональних моделей ювенальної юстиції. Проаналізовано поділ систем ювенальної юстиції у світовому масштабі на: англо-американську, континентальну, скандинавську і азіатську. Доведено, що таку класифікацію варто доповнити ще одним відокремленим типом – перехідною (транзитною) моделлю ювенальної юстиції. У складі цієї моделі слід додатково виділити дві підгрупи: транзитно-адміністративну (Росія, Білорусь, Азербайджан, Таджикистан) та транзитно-судовоцентричну (Україна, Казахстан, Грузія, Киргизстан).

Ключові слова: дитина; неповнолітній; модель ювенальної юстиції; парадигма; ювенальна юстиція.

Веселов Н. Ю., кандидат юридических наук, доцент, Национальный университет «Одесская юридическая академия», Криворожский факультет, Украина, г. Кривой Рог.
e-mail : veselovndl@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3963-2764

Современные парадигмы и модели ювенальной юстиции

Современная ювенальная юстиция это система международно-правовых основ, научных представлений и комплекс концепций влияния на детей, их социальное окружение, государственные и общественные институты с целью профилактики противоправного поведения среди несовершеннолетних, защиты и оказания помощи детям, находящимся в конфликте с законом или оказавшимся в опасной или вредной ситуации (условиях).

Цель статьи – формирование современного представления о классификации моделей ювенальной юстиции как одного из институтов обеспечения прав, свобод и интересов детей. Представлена классическая система парадигм (концептов) ювенальной юстиции: реабилитационная парадигма, карательная парадигма, альтернативная или восстановительная парадигма.

Рассматривается несколько видов классификации функциональных моделей ювенальной юстиции. Проанализировано разделение систем ювенальной юстиции в мировом масштабе на англо-американскую, континентальную, скандинавскую и азиатскую. Аргументируется позиция, что представленная классификация должна быть дополнена еще одним обособленным типом – переходной (транзитной) моделью ювенальной юстиции. В составе этой модели предлагается дополнительно выделить две подгруппы: транзитно-административную (Россия, Беларусь, Азербайджан, Таджикистан) и транзитно-судебноцентричную (Украина, Казахстан, Грузия, Кыргызстан).

Ключевые слова: ребенок; несовершеннолетний; модель ювенальной юстиции; парадигма; ювенальная юстиция.

Вступ. Сучасна ювенальна юстиція у світовому масштабі це більш єдина ідея – забезпечення прав дітей, аніж уніфікована модель правової бази та системи інституцій. Наразі єдиного концепту ювенальної юстиції не існує навіть серед розвинутих країн Європи, Азії та Америки. Є декілька типових моделей та парадигм, які розглянемо у цій статті. Поряд з певною специфікою ювенальної юстиції кожної моделі, у неї, незалежно від парадигми чи країни функціонування, є й загальні риси, які характеризують цей інститут як родове поняття.

Аналіз літературних даних і постановка задачі дослідження. Активні пошуки національного шляху забезпечення прав дітей через розвиток інституту ювенальної юстиції створили великий масив наукових робіт та теорій, серед яких до сьогодні не існує одностайності навіть у поглядах щодо трактування та змістовного наповнення поняття «ювенальна юстиція». Не останню роль у цьому відіграє відмінність парадигм (концептів) та моделей ювенальної юстиції, які діють в тій чи іншій країні. Під час дослідження ми ознайомилися зі значною кількістю наукових публікацій з цієї проблематики, деякі з них, а саме роботи Н. Крестовської (N. Krestovska), О. Ярмоц (Слобода) (O. Yarmoc (Sloboda)), Е. Горян (E. Goryan), З. Забари (Z. Zabara), І. Іщенко (I. Ishchenko), Н. Кудрявцевої (N. Kudryavceva), В. Мішоти (V. Mishota), а також Г. Бейзмора (G. Bejzmor), Р. Спона (R. Spon), К. Гесс (K. Hess) склали підґрунтя нашої статті.

Мета публікації – зробити спробу формування сучасного уявлення про класифікацію моделей ювенальної юстиції як одного з інститутів забезпечення прав, свобод та інтересів дітей.

Основна частина. Парадигма (з грец. «приклад», «взірець») – у загальному значенні – теоретико-методологічна модель. Г. Бейзмор (G. Bejzmor) один з перших провів ґрунтовне вивчення парадигм ювенальної юстиції. У його роботі вони представлені у вигляді: 1) реабілітаційної парадигми (заснована на філософії «*parens patriae*» та інтерпретується з індивідуалізацією поведження з правопорушником); 2) каральної парадигми (пріоритет кримінального покарання з урахуванням поблагливого становлення до неповнолітнього правопорушника);

3) альтернативної парадигми або відновної ювенальної юстиції, що, на думку автора, більш відповідає інтересам суспільства [1]. Інший американський вчений Р. Спон (R. Spon) також виділяє три парадигми (моделі) ювенальної юстиції: 1) реабілітаційна або модель «лікування»; 2) відплатна модель справедливості як системна реакція на злочинність неповнолітніх, зорієнтована на покарання; 3) модель збалансованого і відновного правосуддя [2, с. 39–40]. Серед українських напрацювань слід виділити дослідження Н. Крестовської (N. Krestovska), яка розробила систему критеріїв та представила науковому колу наглядну класифікацію концептів (ті ж самі парадигми) ювенальної юстиції: каральний, прогресивний (поблажливий) і відновний [3, с. 24–25]. Фактично, названі концепти відповідають класичній теорії парадигм ювенальної юстиції Г. Бейзмора (G. Bejzmor).

Усі варіанти цих концептів (парадигм) у тій чи іншій варіації представлені у чинних моделях ювенальної юстиції, які зараз функціонують у різних країнах світу та обумовлюють характер впливу на поведінку дитини. Модель (від лат. *modulus* – «аналог, зразок, взірєць»). За основу формування класифікації моделей ювенальної юстиції доцільно взяти такі три критерії: 1) інституційний (певна сукупність (система) органів і установ для дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах), функціональний (визначає завдання та змістовне наповнення діяльності вказаної системи) і правовий (сукупність норм матеріального, процесуального і організаційного права, які закріплюють спеціальний правовий статус дитини) [4, с. 217]. Віднесення національної системи ювенальної юстиції до тієї чи іншої моделі залежить від прояву, характеру та комбінаторики кожного з наведених критеріїв.

Універсальним критерієм для класифікації моделей ювенальної юстиції О. Ярмоц (Слобода) вважає правову природу органів, які здійснюють свої функції у сфері ювенальної юстиції. За цим критерієм авторка виділяє судову (пріоритетним органом виступає суд, який вирішує справи про правопорушення неповнолітніх), позасудову (пріоритетними органами виступають адміністративні, громадські, змішані органи і установи) та змішану (суди та адміністративні органи функціонують як рівнозначні, кожен в рамках своєї компетенції) моделі ювенальної юстиції [5, с. 14].

Залежно від комплексу критеріїв, включаючи превалюючу парадигму та історичну еволюцію, вдалою і більш-менш повною, за нашим переконанням, є класифікація Е. Горян (E. Goryan) та З. Забари (Z. Zabara). Автори виокремлюють чотири основні ювенальні моделі, які існують на даний час у світовому масштабі: англо-американська, континентальна, скандинавська і азіатська.

1. Англо-американська модель зорієнтована переважно на англосаксонську систему права. Федералізація США та певний історичний розвиток обумовлює неоднорідність у варіантах побудови системи органів та функціонування ювенальної юстиції у різних штатах. Тому в деяких частинах США система ювенальних судів працює самостійно, в інших – у тісній взаємодії зі службами по роботі з сім'єю та дітьми або службами пробації. У ряді штатів застосування

ювенальних технологій простежується вже на рівні поліції штату без передачі справи до суду. Правоохоронці мають значні дискреційні повноваження при спілкуванні з неповнолітніми [6, с. 239]; [7, с. 103–104]. В Англії та Уельсі вік кримінальної відповідальності настає з 10 років. Але є інші заходи впливу, які можуть бути застосовані до дітей цього віку, що порушують закон: а) локальна ювенальна комендантська година; б) дитячий запобіжний припис тощо [8, с. 14].

2. Прикладом континентальної моделі може служити система ювенальної юстиції Німеччини. Вона ґрунтується на застосуванні насамперед виховно-педагогічних заходів до неповнолітніх правопорушників, і лише за умови їх вичерпання держава вдається до кримінально-правових санкцій [7, с. 105–106]. Французька система ювенальної юстиції, яка так само є прикладом континентальної моделі, займається як неповнолітніми правопорушниками, так і дітьми, які перебувають у небезпеці. Система захисту дитинства в цій країні заснована на двох інстанціях. Перша – адміністративна (представлена різними департаментами та службами), яка віддає перевагу превентивним заходам і працює в тісному контакті з родинним оточенням дитини. Так би мовити робочі питання вирішуються в адміністративному позасудовому порядку. Друга – кримінальна, коли потрібно вжити заходів уже до правопорушника. Ці відносини розвиваються за активної участі ювенальних судів та прокурорів, адвокатів, які спеціалізуються на справах неповнолітніх. Як зазначає Н. Кудрявцева (N. Kudryavceva), завдяки цьому захист неповнолітніх рішуче виходить за межі кримінального права [9, с. 42–43].

3. Для скандинавської моделі ювенальної юстиції характерна відсутність спеціальних ювенальних судів. Їх роль виконують соціальні служби, які беруть безпосередню участь у розслідуванні правопорушень, скоєних як самими неповнолітніми, так і щодо них. У Швеції поліція і соціальна служба працюють у взаємодії, і при кожному відділенні поліції функціонує спеціальний соціальний відділ по роботі з підлітками. У кожному місцевому шведському суді працює суддя, який спеціалізується на справах неповнолітніх. Також існують спеціальні ювенальні прокурори. Залежно від тяжкості злочину підліток може бути направлений до соціально-реабілітаційного центру (як альтернатива ув'язненню). Особи до 18 років не можуть бути направлені до місць позбавлення волі, максимум до закритого виховного будинку [10, с. 117]. Уся шведська система ювенальної юстиції базується на службі соціального захисту дітей, виходить з потреб дитини та необхідних для неї соціальних умов, при цьому враховуються її вік і ступінь зрілості [7, с. 106–107].

4. Ще одна модель ювенальної юстиції – азіатська. Як і в багатьох західних державах, правові норми щодо неповнолітніх тут орієнтовані на реабілітацію правопорушника, повернення його до соціуму і не мають на меті його покарати. У цій країні діють сімейні суди, які розглядають питання, пов'язані з забезпеченням прав дітей або про вчинені ними правопорушення. Японському суспільству притаманна ідея «боротьби за майбутнє молодих людей», а також таке поняття, як «групизм» – соціальна орієнтація, особиста відданість колек-

тиву. У разі скоєння делікту дитина оточується увагою з боку правоохоронних органів (поліції, прокуратури), які працюють у щільному контакті з батьками, соціальними службами, психологами та органами пробації. Кожний з них вивчає особистість дитини, умови його соціального оточення. Всі зібрані дані передаються судді, який в свою чергу вирішує: проводити судовий розгляд або ж закрити справу [7, с 107].

Таким чином, міжнародний досвід демонструє нам, що ювенальна юстиція являє собою спеціалізовану систему правосуддя для неповнолітніх, об'єднану в тих чи інших варіаціях з низкою адміністративних, соціальних і реабілітаційно-виховних установ (органів, закладів), засновану на комплексі заходів, спрямованих на відновлення зруйнованих або втрачених дитиною громадських зв'язків і відносин внаслідок зміни соціального статусу і девіантної поведінки особистості, націлених на подолання наслідків правопорушення чи негативного асоціального середовища і відновлення комунікативних зв'язків неповнолітнього девіанта з суспільством.

Водночас, ознайомлення з законодавством та практикою забезпечення прав дітей у державах пострадянського простору дозволяють доповнити приведену класифікацію ще однією моделлю ювенальної юстиції. Історично так склалося, що політичні та соціально-культурні фактори на значний часовий період обумовили функціонування на території цих країн, умовно кажучи, радянської моделі ювенальної юстиції, для якої було характерним: квазісудове провадження та відсутність чіткої спеціалізації судів при розгляді справ щодо неповнолітніх правопорушників, каральна спрямованість заходів впливу на неповнолітніх осіб і т. ін. Особливості цієї системи тривалий час наслідувало законодавство колишніх радянських республік – вже суверенних держав і після розпаду СРСР. Наприклад, у Росії, Білорусі, Азербайджані дотепер функціонують комісії у справах неповнолітніх та захисту їх прав (серед іншого до компетенції цих комісій належить розгляд справ про адміністративні правопорушення неповнолітніх). У Таджикистані комісії у справах неповнолітніх були ліквідовані постановою уряду «Про забезпечення захисту прав дитини» лише у 2008 р., а їх функції і повноваження передані комісіям з прав дитини.

Утім, під впливом міжнародного права та світової практики прототипи систем ювенальної юстиції в цих країнах починають набувати загальних ознак системи забезпечення прав дітей. Так, реальні зрушення у цій сфері в Казахстані почалися з ухвалення Концепції розвитку системи ювенальної юстиції в Республіці Казахстан на 2009–2011 рр.; у Киргизстані пов'язані з затвердженням Державної програми з розвитку юстиції для дітей в Киргизькій Республіці на 2014–2018 рр. У 2009 р. Урядом Республіки Таджикистан було прийнято Національний план дій з реформування системи ювенальної юстиції на період 2010–2015 рр., а у 2017 р. затверджено нову Програму реформування системи здійснення правосуддя щодо дітей на 2017–2021 рр. і План дій до неї.

У Грузії з 2015 р. діє Кодекс про правосуддя щодо неповнолітніх. Цей Кодекс встановлює особливості адміністративної та кримінальної відповідальності

неповнолітніх, порядок провадження у справі про адміністративне правопорушення та кримінального процесу за участю неповнолітніх, спеціальні правила виконання покарань та інших заходів. Кодекс встановлює спеціалізацію судів (суддів), прокурорів, слідчих, адвокатів. Кодекс Республіки Киргизстан про дітей також передбачає створення спеціалізованого суду у справах неповнолітніх. Крім того, всі співробітники, що працюють з дітьми, які перебувають у конфлікті з законом, повинні пройти спеціальну підготовку з питань у галузі ювенальної юстиції.

Україна так само проходить шлях реформування засад ювенальної юстиції, наближаючись до вимог міжнародного права у сфері забезпечення прав дітей. Серед правових заходів можна згадати Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні, схвалену Указом Президента України від 24.05.2011 р. № 597/2011. Зараз українську модель кримінального судочинства щодо неповнолітніх можна охарактеризувати як інтегровану в галузеву систему судочинства (тобто існує правове визначення та виділення в окрему главу КПК України) функціонально-спеціалізовану (спеціальна підготовка органів та осіб, що мають справу із неповнолітніми в ході здійснення кримінального провадження та судочинства) замкнуту модель обмеженого циклу впливу (адже не взаємодіє із громадянським суспільством та приватними особами) карального типу, врегульовану галузевою нормативною базою [11, с. 84]. Характеризуючи адміністративно-правовий аспект правового регулювання української моделі ювенальної юстиції, слід звернути увагу на відсутність: дієвих програм профілактики і корекційних програм поведінки, надання послуг дітям та їх сім'ям, спрямованих на зменшення впливу факторів ризику, які зумовлюють протиправну поведінку дітей і враховують особливості окремо хлопців і дівчат; механізму координації та моніторингу діяльності державних органів, установ та закладів, недержавних організацій, що здійснюють заходи з профілактики правопорушень серед дітей; дезагрегованої статистики за ознакою статі, що негативно впливає на здійснення профілактики правопорушень та реабілітацію дітей; процедура притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх є значною мірою застарілою тощо. Сьогодні Уряд України втілює Національну стратегію реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 р., прийняття якої зумовлене необхідністю вдосконалення механізмів юстиції щодо дітей на засадах забезпечення їх прав шляхом виконання програм профілактики правопорушень серед дітей, здійснення ефективних заходів соціальної адаптації та реабілітації неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом.

Обговорення результатів. Таким чином, слід визнати, що національні системи ювенальної юстиції пострадянських країн (за винятком держав Прибалтики) можна включити до окремої самостійної моделі – «перехідної» чи «транзитної» (від лат. *transitus* – «проходження, перехід»). У свою чергу у складі цієї моделі можна виділити дві підгрупи: а) транзитно-адміністративну (Росія, Білорусь, Азербайджан, Таджикистан) – спеціалізацію судів чи суддів у справах

неповнолітніх законодавчо не визначено (можуть мати місце пілотні проекти запровадження ювенальних судів в окремих регіонах), функціонують квазісудові (адміністративні) органи; б) транзитно-судовоцентричну (Україна, Казахстан, Грузія, Киргизстан) – передбачена спеціалізація судів чи суддів, прокурорів, слідчих щодо розгляду справ неповнолітніх.

Висновки. Тож вважаємо доцільним пропонувати більш розширену класифікацію сучасних основних моделей ювенальної юстиції: 1) англо-американська, 2) континентальна, 3) скандинавська, 4) азіатська, 5) перехідна чи транзитна (транзитно-адміністративна та транзитно-судовоцентрична).

Насамкінець слід зазначити, що ювенальна юстиція як міжнародний та комплексний інститут забезпечення прав дітей пройшла певний шлях становлення та формування у сучасні світові моделі функціонування, які залежно від країни мають свої характерні особливості. Певні загальні риси історичної генези властиві кожній сучасній національній моделі, оскільки цей інститут має спільні витоки, а подальший хід трансформації залежав від таких чинників, як правова система країни, національні (культурні) традиції, ідейний підхід (парадигма), який покладено в основу побудови системи ювенальної юстиції, рівень політичної та соціально-економічної стабільності, активність громадської спільноти тощо.

Список літератури

1. Бэйзмор Г. Три парадигмы ювенальной юстиции. URL: <http://sprc.ru/wp-content/uploads/2012/08/Бэйзмор-Гордон-Три-парадигмы-ювенальной-юстиции.pdf> (дата обращения: 24.07.2019).
2. Spon R. D. (1998). Juvenile justice: a work «in progress». *Regent University Law Review*. Vol. 10, 29–51.
3. Крестовська Н. М. Ювенальне право України: генезис та сучасний стан : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Одеса, 2008. 42 с.
4. Слобода Е. Н. Дискуссионные вопросы о понятии ювенальной юстиции. *Право и демократия* : сб. науч. тр. 2010. Вып. 21. С. 207–218.
5. Ярмоц Е. Н. Институциональные особенности ювенальной юстиции : автореф. канд. ... юрид. наук : 12.00.11. Минск, 2012. 24 с.
6. Hess K. M. (2009). *Juvenile Justice*. 5-th edition. Cengage Learning. 496.
7. Горян Э. В., Забара З. К. Российская модель ювенальной юстиции: проблемы эффективного функционирования и пути их устранения. *Территория новых возможностей. Вестник Владивостокского гос. ун-та экономики и сервиса*. 2018. Т. 10. № 2. С. 101–116. doi: [dx.doi.org/10.24866/VVSU/2073-3984/2018-2/101-116](https://doi.org/10.24866/VVSU/2073-3984/2018-2/101-116).
8. Веселов М., Іщенко І. Міжнародна практика діяльності поліції у сфері ювенальної превенції. *Вісник Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Юрид. науки*. 2018. № 2 (107). С. 12–16.
9. Кудрявцева Н. И. Ювенальная юстиция в России и Франции: сравнительная характеристика : учебн.-метод. пособие. Курск, 2003. 105 с.
10. Мишота В. М. К вопросу о защите прав и законных интересов несовершеннолетних. *Вестник РГГУ. Серия: Экономика. Управление. Право*. 2014. № 9 (131). С. 113-121.
11. Веселов М. Ю., Коваленко П. О., Устименко А. В. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх: порівняльний аналіз міжнародного і національного (українського) правового регулювання. *Актуальні питання публічного та приватного права*. 2016. № 3 (14). С. 83–87.

References

1. Bejzmor, G. (n. d.). Tri paradigmy yuvenalnoj yusticii [Three paradigms of juvenile justice]. URL: <http://sprc.ru/wp-content/uploads/2012/08/Bejzmor-Gordon-Tri-paradigmy-yuvenal'noj-yusticii.pdf> (Date Views: 24.07.2019) [in Russian].
2. Spon, R.D. (1998). Juvenile justice: a work «in progress». *Regent University Law Review*, Vol. 10, 29–51 [in English].
3. Krestovska, N.M. (2008). Yuvenalne pravo Ukrainy: henezys ta suchasnyi stan [Juvenile Law of Ukraine: Genesis and Contemporary Condition]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
4. Sloboda, E.N. (2010). Diskussionnye voprosy o ponyatii yuvenalnoj yusticii. *Pravo i demokratiya – Law and democracy*, 21, 207–218 [in Russian].
5. Yarmoc, E.N. (2012). Institucionalnye osobennosti yuvenalnoj yusticii [Institutional features of juvenile justice]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Minsk [in Russian].
6. Hess, K.M. (2009). Juvenile Justice. 5-th ed. Cengage Learning [in English].
7. Goryan, E.V., Zabara, Z.K. (2018). Rossijskaya model yuvenalnoj yusticii: problemy effektivnogo funkcionirovaniya i puti ih ustraneniya [Russian model of juvenile justice: problems of effective functioning and ways to eliminate them]. *Territoriya novyh vozmozhnostej Vestnik Vladivostokskogo gosudarstvennogo universiteta ekonomiki i servisa – The territory of new features. Bulletin of the Vladivostok State University of Economics and Service*, Vol. 10, 2, 101–116. doi: dx.doi.org/10.24866/VVSU/2073-3984/2018-2/101-116 [in Russian].
8. Veselov, M., Ishchenko, I. (2018). Mizhnarodna praktyka diialnosti politicii u sferi yuvenalnoj prevencii [International practice of police activity in the field of juvenile prevention]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Law Sciences*, 2 (107), 12–16 [in Ukrainian].
9. Kudryavceva, N.I. (2003). Yuvenalnaya yusticiya v Rossii i Francii: sravnitel'naya karakteristika [Juvenile justice in Russia and France: a comparative description]. Kursk [in Russian].
10. Mishota, V.M. (2014). K voprosu o zashchite prav i zakonnyh interesov nesovershennoletnih [On the issue of protecting the rights and legal interests of minors]. *Vestnik RGGU. Seriya: Ekonomika. Upravlenie. Pravo – Bulletin of RSUH. Series «Economy. Control. Right»*, 9 (131), 113–121 [in Russian].
11. Veselov, M.Yu., Kovalenko, P.O., Ustymenko, A.V. (2016). Kryminalne provadzhennia shchodo nepovnolitnikh: porivnialnyi analiz mizhnarodnoho i natsionalnoho (ukrainskoho) pravovoho rehuliuвання [Criminal proceedings against minors: a comparative analysis of international and national (Ukrainian) legal regulation]. *Aktualni pytannia publicnogo ta pryvatnoho prava – Topical issues of public and private law*, 3 (14), 83–87 [in Ukrainian].

Veselov M. Yu., PhD in Law, Associate Professor, National University «Odessa Law Academy», Kryvyi Rih Faculty, Ukraine, Kryvyi Rih.
e-mail : veselovndl@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3963-2764

Modern paradigms and models of juval justice

Modern juvenile justice is a system of international legal foundations, scientific ideas and a set of concepts of influence on children, their social environment, state and public institutions for the prevention of unlawful behavior among minors, protection and assistance to children in conflict with or dangerous or harmful situation (conditions). Despite the fact that juvenile justice as a social and legal institution ensuring the rights and interests of the child is based on common goals and objectives, world practice includes several typical paradigms (theoretical and methodological models) and regulatory and institutional models for the functioning of juvenile justice.

The goal of the research is to form a modern understanding of the classification of juvenile justice models as one of the institutions ensuring the rights, freedoms and interests of children. The article presents the classical system of paradigms (concepts) of juvenile justice: the rehabilitation paradigm, the

punitive paradigm, the alternative or restorative paradigm. These paradigms are represented in existing models of juvenile justice, which are now operating in different countries of the world.

Several types of classification of functional models of juvenile justice are presented for consideration. The division of juvenile justice systems on a global scale into Anglo-American, Continental, Scandinavian and Asian is analyzed. The study argues the position that the presented classification should be supplemented by another separate type - the transitional (transit) model of juvenile justice. As part of this model, it is proposed to further distinguish two subgroups: transit-administrative (Russia, Belarus, Azerbaijan, Tajikistan) and transit-judicial-centric (Ukraine, Kazakhstan, Georgia, Kyrgyzstan, etc.).

Keywords: child; minor; model; paradigm; juvenile justice.

Рекомендоване цитування: Веселов М. Ю. Сучасні парадигми та моделі ювенальної юстиції. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 146. С. 149–157. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.174553>.

Suggested Citation: Veselov, M.Yu. (2019). Suchasni paradyhmy ta modeli yuvenalnoi yustytsii [Modern paradigms and models of juval justice]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 146, 149–157*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.146.174553> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 31.07.2019 р.